

[Forsvarsministeren.]

Oberstløjtnant Dall syntes altså ikke, at han i nogle af den danske befolknings tungeste timer efter den tyske besættelse af Danmark i 1940 havde grund til at angribe Hitlers Tyskland, fordi det trods løfte om det modsatte på lumpen måde overfaldt og besatte Danmark. Oberstløjtnant Dall syntes fire dage efter besættelsen, at det var mere rimeligt overfor den svinebundne danske befolkning, overfor sine landsmænd at undskyldte den tyske besættelse af Danmark. Han foretrak at sige til den danske befolkning, at regeringer dannet af venstre og støttet af de konservative, og regeringer dannet af socialdemokratiet og det radikale venstre ved deres politik havde tvunget Hitlers Tyskland til at besætte Danmark den 9. april 1940. Enhver kan jo fejle og fejle alvorligt. Oberst Dall fik efter befrielsen tilgivelse og fik påny sin chance. Før jeg blev forsvarsminister, blev han gjort til stabschef ved den danske brigade i Tyskland. Efter at jeg var blevet forsvarsminister, blev det klart, at han varetog denne vigtige post på en sådan måde, at han ikke kunne opretholdes som stabschef for den danske brigade i Tyskland. Han fik påny en chance, han blev gjort til bataillonschef i Odense, og nu har han altså ment, at hans samvittighed kræver, at han starter en offentlig debat om general Gørtz' holdning den 8. april og den tyske besættelse af Danmark. Jeg skal om general Gørtz begrænse mig til i dag at sige, at general Gørtz den 8. og 9. april 1940 ikke var hærens militærchef; det var afdøde generalløjtnant Prior, der var chef for generalkommandoen, hr. Gørtz var hans stabschef, og hr. Gørtz bøjede sig for de beslutninger, der blev taget af den ansvarlige regering og dens militære chef, generalløjtnant Prior. Den 8. april om aftenen nedsatte generalløjtnant Prior det af regeringen beordrede alarmberedskab for hæren med den begrundelse, at den del af hæren, der var i beredskab, burde have så megen søvn som muligt, idet general Prior senere har forklaret, at han ikke regnede med et tysk angreb på Danmark, før den danske regering havde modtaget et tysk ultimatum. Ligesom general Prior tog general Gørtz derefter hjem for at hvile sig. Også viceadmiral Vedel, som dengang var souschef for marinestaben, bøjede sig den 8. april 1940 for regeringens beslutninger og for den indstilling, der blev gjort af den daværende chef for søværnskommandoen, viceadmiral Rechnitzer, til forsvarsministeren om ikke at foretage mobilisering af søværnet. Under besættelsen og indtil den

28. august 1943 fulgte såvel general Gørtz som viceadmiral Vedel de beslutninger, der blev taget af regeringen, også når de var ubehagelige.

Af de for mig foreliggende oplysninger, som gennem den parlamentariske kommissions arbejde er blevet gjort tilgængelige for offentligheden, kan det ikke ses, at der af regeringen eller rigsdagens 9 mands udvalg fra 9. april 1940 til 28. august 1943 er givet general Gørtz nogen ordre, som han ikke har fulgt. Desuden fremgår det af disse oplysninger, at forsvarsministeren i 1943, hr. Brørsen, ved flere lejligheder har udtalt, at hæren ikke måtte yde modstand mod eventuelle afvæbningsforsøg. General Gørtz og viceadmiral Vedel har på grundlag deraf drøftet den linie, der i givet fald skulle følges, således at værnene optrådte ensartet, og de to militære chefer har været enige om, at der ikke burde foretages andre ødelæggelser end en eventuel sænkning af flådens skibe, f. eks. ødelæggelse af bygninger og beholdninger. De forholdsordrer, som fra generalkommandoens side har været givet afdelingerne, stemmer overens med de retningslinier, som blev aftalt mellem general Gørtz og viceadmiral Vedel. Den 28. august 1943 om eftermiddagen fremhævede forsvarsministeren overfor General Gørtz, at regeringen ikke ønskede modstand ydet mod eventuelle tyske afvæbningsforsøg, hvortil generalen svarede, at han ikke kunne hindre, at der kæmpedes, hvis tyskerne overfaldt kaserne. Såfremt dette ikke skete, var der givet sådanne ordre, at der ikke ville blive kæmpet.

Det er de oplysninger, som jeg og befolkningen indtil dette tidspunkt er i besiddelse af med hensyn til general Gørtz' og viceadmiral Vedels holdning fra den 8. april 1940 til den 29. august 1943. Jeg kan ikke indse, at disse oplysninger giver grundlag for at skelne skarpt mellem viceadmiral Vedel og general Gørtz, således som det fra visse sider er forsøgt, efter at oberstløjtnant Dall offentlig har angrebet general Gørtz. Jeg kan iøvrigt ikke tænke mig andet end, at det må have virket dybt forstemmende på mange mennesker, at oberstløjtnant Dalls angreb på general Gørtz har givet visse kredse lyst til påny at samle opmærksomheden omkring fortiden i stedet for at gøre det yderste for at få samlet befolkningens kræfter omkring fremtiden. Der blev under besættelsen, og før den fandt sted, begået fejlgreb. Det er menneskeligt og bør vurderes menneskeligt. Vi har alle pligt til at drage lære af disse fejlgreb af hensyn til fremtiden. Det er som bekendt kun i diktaturstater, at man er ufejlbarlig. Jeg frygter, at det vil